

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในการทำหน้าที่นิเทศภายในของโรงเรียนในเขต พื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในทัศนะของครูผู้สอน มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การนิเทศภายใน

- 1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- 1.2 ความจำเป็นของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- 1.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
- 1.4 หลักการสำคัญของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- 1.5 กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

2. คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน

- 2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 2.1.1 คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ
 - 2.1.2 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 2.1.3 คุณลักษณะด้านการบริหารงานบุคคล
 - 2.1.4 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
 - 2.1.5 คุณลักษณะด้านการวัดและประเมินผล

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การนิเทศภายใน

1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ในปัจจุบันโดยเฉพาะ “การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน” หรือเรียกสั้นๆ ว่า “การนิเทศภายในโรงเรียน” ถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องจัดทำหรือดำเนินการให้มีขึ้นภายในโรงเรียนและมีผู้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

สัจจ อุทรานันท์ (2530:12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ชาลี มณีศรี (2538:19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามอย่างหนึ่งในหลายๆอย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน

วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกุล (2519:1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งหัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอยู่ที่คุณภาพของการสอนและวิธีสอน ซึ่งต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเทคนิคเฉพาะอย่าง

ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2525:5) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียนเพื่อปรับปรุงตัวเขาเอง และสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530:1) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา คือ การช่วยเหลือดูแลและตรวจตรา แนะนำสนับสนุน ส่งเสริมและเกื้อกูลเพื่อให้งานวิชาการและธุรการในโรงเรียนหรือแต่ละสายงานให้เกิดผลดี การนิเทศการศึกษานี้ไม่เกี่ยวกับการบังคับบัญชาแต่อย่างใด แต่เป็นการแนะนำโดยแท้ และเป็นการแนะนำช่วยเหลืออย่างเปิดเผย

สุกานดา คปนียางกูร (2539:5) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทางวิชาการที่จะทำให้การศึกษามุ่งบรรลุตามปรัชญา และเป้าหมายอันพึงประสงค์

วิพนธ์ กีนาวงศ์ (2526:99) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกวิถีทางของบุคคลที่เป็นผู้นำทางการศึกษาที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูการพิจารณาเลือกสรร จุดมุ่งหมายการสอน อุปกรณ์การสอน วิธีการสอนและการประเมินผลอันเหมาะสม

สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ (2537:16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือความพยายามของผู้มีหน้าที่นิเทศการศึกษาและมีมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การศึกษา ซึ่งจะร่วมมือเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงสิ่งต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ครูมี คุณภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

พนัส หันนาคินทร์ (2529:148) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็น การช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนั้นการนิเทศ การศึกษาจึงตั้งอยู่บนรากฐานแห่งมนุษยสัมพันธ์อันดี

สันธิ์ ธรรมบำรุง (2526:10) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา คือการ ช่วยเหลือ การแนะนำ การบริการ การปรับปรุงที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในการที่จะส่งเสริม ให้ครูปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

นิพนธ์ ไทยพานิช (2535:17) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดทำกิจกรรมและให้การบริการรับผู้บริหารและครูใน ทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลใน การเรียนของนักเรียน

ประเทือง สุวรรณเจริญ (2534:15) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียน การสอนและกระตุ้นความเจริญก้าวหน้า ของครู โดยมุ่งหวังช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูช่วยตนเอง

โสภณ ชัยเพชร (2534) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นความ พยายามทุกชนิดของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ ำหน้าที่นิเทศการศึกษาในการแนะนำครูหรือผู้อื่นที่ ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้รู้จักวิธีปรับปรุงการสอนหรือการให้การศึกษาและได้เสนอ เป้าหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าจะช่วยให้เกิดความงอกงามขึ้นในวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยปรับปรุงเนื้อหาของการสอนและช่วย ปรับปรุงการประเมินการลสอน

ประพันธ์ แสงเพ็ญ (2537:7) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่บุคคลภายในโรงเรียนได้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนา ปรับปรุง การทำงานของตนหรือบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพและนักเรียนมีสัมฤทธิ์ผล สูงสุดในการเรียน

สำหรับนักการศึกษาต่างประเทศได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาดังนี้ คือ

นิทเกลและอีวานส์ (Nigel and Evans อ้างถึงใน ประพันธ์ แสงเพ็ญ 2537:8) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นการให้ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการสอนในชั้นเรียนให้ดีขึ้น

สเปียร์ส (Spear อ้างถึงใน ประพันธ์ แสงเพ็ญ 2537:9) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครูและมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือเพื่อให้ครูสามารถช่วยเหลือตนเองได้

กู๊ด (Good อ้างถึงใน ประพันธ์ แสงเพ็ญ 2537:9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการทางการศึกษา การที่จะแนะนำครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ให้รู้จักวิธีปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนให้เกิดความเจริญงอกงาม ช่วยครูให้เกิดการพัฒนา รู้จักเลือกปรับปรุงเนื้อหา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การสอน การวัดผล และการประเมินผลการศึกษา

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง วิธีการ กระบวนการหรือกิจกรรม ที่ทางผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพให้องค์กร โดยมุ่งเน้น ประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาระยะ โรงเรียน

ชาลูนซ์ อาจินสมาจาร (2525:8) ไว้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศไว้ว่า

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ การศึกษา เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากเพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถแตกต่างกัน อีกประการหนึ่งการศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมาก สิ่งเหล่านี้ต่างก็ต้องการความช่วยเหลือทั้งสิ้น

2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครูแม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณืจริง

3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต้องช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆกัน และต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจใช้เวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว

4. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดการพัฒนากิจการทางการศึกษา ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์และจากการอภิปราย จากการค้นพบของการวิจัยมีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตดังกล่าว การนิเทศการศึกษาให้บริการได้

5. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพ แบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถที่จะให้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่อยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด้วย

ปรีชา นิพนธ์พิทยา และคณะ (2537:8) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศไว้ว่า

1. สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสังคมด้วย ศิษยานิเทศจึงต้องเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาต่างๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดนิ่ง เน้นจิตในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา จำเป็นที่ครูจะต้องติดตาม ศึกษา ให้มีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ ในการสอนมีอยู่มาก ศิษยานิเทศจึงต้องรับผลชอบต่อเรื่องนี้

3. การศึกษาคือความเจริญของสังคม ถ้าเช่นนั้น หมายถึงความล้ำหลังการนิเทศ การศึกษาจะเป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

4. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการกลางที่ประสานประโยชน์ นำนโยบายของหน่วยงานสู่การปฏิบัติให้มากที่สุด และเป็นเครื่องมือสำคัญของนักบริหารที่ชาญฉลาดใช้เป็นประโยชน์ในการคิดริเริ่มงาน พัฒนางาน จัดตามงานและสร้างขวัญกำลังใจของครู

5. ควรมีเจ้าหน้าที่ในการรักษามาตรฐานทางการศึกษา ศิษยานิเทศเป็นผู้ดูแลด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่หน่วยเหนือกำหนดการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลที่ประกอบอาชีพครูได้รับการศึกษาต่อระหว่างการศึกษา การศึกษาดังกล่าวผ่านทางศิษยานิเทศ ศิษยานิเทศก็จะเป็นผู้ประสานให้ครูได้รับการฝึกฝนทั้งทางทักษะและประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพของตนอยู่ตลอดเวลา

กรรณิการ์ ภริมย์รักษ์ (2538:15) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศไว้ว่า

1. การที่โรงเรียนแต่ละแห่งมีสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการแตกต่างกันนั้นผู้ที่ทราบปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง ก็คือครูทุกคนในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในห้องเรียน การจัดการนิเทศการสอนกันเองภายในโรงเรียนย่อมจะสามารถช่วยแก้ปัญหาและ

สนองความต้องการได้อย่างถูกต้อง ดีกว่าและรวดเร็วกว่าการรอรับการช่วยเหลือแนะนำจากศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกและไม่รู้สภาพปัญหาที่แท้จริง

2. การที่โรงเรียนมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งก็เป็นไปตามการเจริญเติบโตของสังคม ทำให้ศึกษานิเทศก์ที่มีอยู่แล้วนั้นมีจำนวนน้อยลง ถึงแม้ว่าหน่วยงานทางการศึกษาจะได้เพิ่มอัตรากำลังศึกษานิเทศก์ให้มากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ไม่สามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องในปริมาณที่ควรจะเป็น ดังนั้นในหลาย ๆ สถานการณ์โรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการนิเทศกันเองเพื่อให้สอดคล้องและทันทั่วถึงที่ต่อสภาพปัญหาในสถานการณ์นั้น

3. การที่ครูมีจำนวนมากขึ้น มีคุณวุฒิสูงขึ้น มีความรู้และทักษะเฉพาะสาขาวิชาแตกต่างกันหลากหลายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่เกิดขึ้น ย่อมสามารถใช้ความรู้และทักษะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันนั้น ส่งเสริมหรือช่วยเหลือแนะนำซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ทำได้ง่ายและรวดเร็วกว่าศึกษานิเทศก์ที่อยู่ภายนอก ทั้งนี้เพราะครูในโรงเรียนรู้จักสภาพสนามและคุ้นเคยกันดีอยู่แล้วและรู้ความสามารถของกันและกันเป็นอย่างดีนอกจากนี้ยังเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วภายในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกด้วย

4. การที่เทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทำให้โรงเรียนมีความจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องรองรับและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ โดยการจัดการนิเทศการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเช่น อาจจัดการประชุมปฏิบัติการให้ความรู้และทักษะในการสร้างหรือใช้เครื่องมือบางอย่าง การพาครูไปทัศนศึกษาหรือพาไปชมนิทรรศการ เป็นต้น

1.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยเหลือในด้านการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร ให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ทางการศึกษาโดยมีนักการศึกษาและระเบียบกฎหมายเป็นฐานไว้ดังนี้

เบอร์ตันและบรูเบคเนอร์ (Burton and Brubeckner อ้างถึงใน ประพันธ์ แสงเพ็ญ 2537:10) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาเป็นการปรับปรุง กระบวนการเรียน การสอนทั้งหมด คือ งามรูปแบบทั้งหมดสำหรับการเรียนมากกว่าที่จะมุ่งให้บริหารเฉพาะการปรับปรุง ตัวครู

บริกส์ และ จัสต์แมน (Briggs and Just man อ้างถึงใน ประพันธ์ แสงเพ็ญ 2537:10) ได้ให้ทัศนะไว้ว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศศึกษามีดังนี้

1. ช่วยให้ครูมองเห็นจุดมุ่งหมายของการศึกษาชัดเจนขึ้นรวมทั้งช่วยให้มองเห็นแนวทางที่โรงเรียนจะดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น

2. ช่วยให้ครูเข้าใจปัญหาและความต้องการของเด็กรวมทั้งสามารถช่วยแก้ปัญหาได้กับเด็กได้

3. ช่วยสร้างความเป็นผู้นำให้กับครู เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงด้านวิชาชีพการทำงานร่วมกัน ทั้งกับคณะครูและชุมชน

4. ช่วยให้ครูมีขวัญดี ทำงานกับกลุ่มอย่างมีความสุข โดยมุ่งผลสำเร็จร่วมกัน

5. ช่วยคืนและพัฒนาความสามารถของครู

6. ช่วยพัฒนาการสอนของครู

7. ช่วยปฐมนิเทศครูใหม่

8. ช่วยให้ครูสามารถประเมินผลตนเองและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

9. ช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนและหาทางช่วยเหลือ

นักเรียน

10. ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักเรียน

11. ช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาของโรงเรียนเพื่อจะได้ช่วยแก้ไขร่วมกัน

12. ช่วยป้องกันมิให้ชุมชนเข้าในโรงเรียนผิดและใช้ครูโดยไม่มีเหตุผลอันควร

อาดัม และ ดิกกี (Adam and Dickey อ้างถึงใน ประพันธ์ แสงเพ็ญ 2537:10) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีการทำงานของตนเอง

2. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง โดยช่วยให้ครูรู้ว่าอะไรเป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และจะแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร

3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

4. เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยากร และความสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจถึงการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียน

6. ช่วยให้ครูเข้าใจปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา

ยง วัชรวัตร (2524:4-15) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหน้าที่ของโรงเรียนที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. เพื่อช่วยให้ครูได้มองเห็นปัญหาความต้องการของเยาวชนรวมทั้งการตอบสนองความต้องการของเยาวชน ตลอดจนช่วยแก้และป้องกันปัญหาอันจะมีต่อเยาวชนด้วย

3. เพื่อช่วยสร้างความเป็นผู้นำที่ดีตามวิถีทางแบบประชาธิปไตยให้แก่ครู

4. เพื่อสร้างกำลังใจของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็งและร่วมปฏิบัติงานเป็นคณะด้วยกำลังสติปัญญา เพื่อบรรลุจุดหมายอันเดียวกัน

5. เพื่อช่วยพิจารณามอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของครูแต่ละคนและช่วยปรับปรุงส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติงานที่มอบหมายให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

6. เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการสอน

7. เพื่อช่วยประเมินผลงานของครู โดยดูจากความเจริญงอกงามของเด็ก

8. เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจโรงเรียน งานของโรงเรียนและงานอาชีพครู

9. เพื่อช่วยให้ครูทราบปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน และช่วยครูในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้เหมาะสม

10. เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ และเข้าใจโครงการของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อแสวงหาความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือ

11. เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษา เพื่อที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนไม่อาจกระทำได้ตามลำพัง

12. เพื่อช่วยให้ครูได้ใช้เวลาและความสามารถไปในทางที่เป็นประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528:15) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงตนเองและกิจการกรรมการเรียนการสอน
2. สามารถพัฒนาพฤติกรรมบุคลิกภาพและการสอนของครูให้ดีขึ้น
3. สนับสนุนความรู้ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ควบคุม กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติงานอย่าง

ต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ

สง. อุทรานันท์ (2530:12) ได้ให้ทัศนะไว้ว่าการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาตนเอง
2. เพื่อพัฒนางาน
3. เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์

4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

อัญชลี โพธิ์ทอง (2544:67-69) ได้ให้ทัศนะไว้ว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามีเป้าหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาครูทั้งด้านวิชาชีพ คือ ฝึกให้มีประสบการณ์ตรง เช่น การประชุมอบรมสัมมนา การทดลองหลักสูตรวิธีสอนและประสบการณ์โดยอ้อม เช่น การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ครูมีโอกาสนพบปะทางวิชาการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังช่วยสร้างครูให้มีลักษณะความเป็นผู้นำการทำงานร่วมกับคนอื่นอันจะยังผลให้เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนดียิ่งขึ้น กล่าวโดยย่อก็คือ มุ่งพัฒนาคนและพัฒนางาน

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น พอที่จะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการระหว่างผู้นิเทศและผู้ได้รับการนิเทศด้วยการช่วยเหลือแนะนำตลอดจนต้องการให้ผู้เข้ารับการนิเทศได้พัฒนาแนวทางการสอนของตนเองได้อย่างมีกระบวนการเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือมาตรฐานตามที่ได้กำหนดไว้

1.4 หลักการสำคัญของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ภิญโญ สาร (2516:295) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการมนุษยสัมพันธ์ซึ่งต้องใช้ความชำนาญ ความอดทน ความพากเพียร ใช้เหตุผลและสติปัญญา

บริกส์ และจัสต์แมน (Briggs and Justman อ้างถึงใน ประพันธ์ แสงเพ็ญ 2537:10) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการดำเนินงานนิเทศการศึกษาสำหรับผู้บริหารไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย
2. การนิเทศการศึกษาดำเนินการส่งเสริมและการสร้างสรรค์
3. การนิเทศการศึกษาคงจะต้องอาศัยความร่วมมือของวิทยากรหลายคนมากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคล
4. การนิเทศการศึกษาควรต้องอยู่บนฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
5. การนิเทศการศึกษา จะต้องคำนึงถึงความถนัดของแต่ละบุคคล
6. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษาคือหาทางช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา
7. การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้สึกรอบอันให้แก่ครูและการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ
8. การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังประสบอยู่

9. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและความพยายามของครูให้สูงขึ้น
10. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและความพยายามของครูให้สูงขึ้น
11. การนิเทศการศึกษาควรพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำอย่างเป็นพิธีการให้มาก
12. การนิเทศการศึกษาควรใช้เครื่องมือและกลวิธีง่าย ๆ
13. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล
14. การนิเทศการศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถประเมินได้ด้วยตนเอง

เบอร์ตันและบรูเบคเนอร์ (Burton and Brubekner อ้างถึงใน ประพันธ์สง. 2537:8) ได้สรุปหลักการดำเนินงานนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษา ควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา (Theoretically Sound) หมายความว่า การนิเทศที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน
2. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific) เป็นไปอย่างมีระเบียบมีการปรับปรุงและประเมินผล รวบรวมข้อมูลและการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้
3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย (Democratic) จะต้องเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกัน ในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ (Creative) เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคล และเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

สังค์ อุทรานนท์ (2530:15-18) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับหลักการดำเนินงานนิเทศการศึกษาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็น “กระบวนการ” ทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ
2. การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน หลักการดำเนินการนั้นจะกระทำได้โดยผ่าน “ตัวกลาง” คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การนิเทศการศึกษาในประเทศไทยเน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย

วินัย เกษมเศรษฐ์ (2521) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพไว้ดังต่อไปนี้

1. หลักสภาพผู้นำ (Leadership) คือ การใช้อิทธิพลของบุคคลที่จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าประสงค์
2. หลักความร่วมมือ (Cooperation) คือ การกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของการร่วมมือ ในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่ายและทำหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดองค์การการประเมินผลตลอดจนการประสานงาน
3. หลักการเห็นใจ (Considerateness) คือ การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงตัวบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจ จะทำให้ตระหนักถึงคุณค่ามนุษย์สัมพันธ์
4. หลักการสร้างสรรค์ (Creativity) คือ การนิเทศการศึกษาจะต้องทำให้ครูเกิดพลังที่จะคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเองได้
5. หลักการบูรณาการ (Integration) เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งกระจัดกระจายให้สมบูรณ์มองเห็นได้
6. หลักการมุ่งชุมชน (Community) คือ เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชนและการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้น เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น
7. หลักการวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงผลในอนาคต การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการล่วงหน้า การพัฒนาทางเลือก เพื่อปฏิบัติให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการเลือกปฏิบัติ ให้เหมาะสมที่สุด
8. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะถูกเปลี่ยนได้และพร้อมอยู่เสมอที่จะสนองความต้องการสภาพที่เปลี่ยนแปลงได้
9. หลักวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลมาจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่าความเห็นบุคคล
10. หลักการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การหาความจริงโดยการวัดที่แน่นอนและหลายอย่าง

กล่าวโดยสรุป หลักในการนิเทศการศึกษาจะต้องดำเนินการในลักษณะที่เป็นกระบวนการทำงานควบคู่สอดคล้องกับการบริหารเพื่อปรับปรุงการสอนเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศในบรรยากาศประชาธิปไตยมีระเบียบแบบแผน ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยยึดคุณภาพของนักเรียนเป็นเป้าหมายหลัก และยึดหลักวิชาและการแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นสำคัญ

1.5 กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ เพราะใช้บุคลากรภายในโรงเรียนที่มีความคุ้นเคยกันบุคลากรมีความรู้และเข้าใจในสภาพปัญหาต่าง ๆ จึงสามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด การนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องใช้กระบวนการนิเทศภายในซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ที่ต้องใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งซึ่ง ๆ ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก มีจุดมุ่งหมายและกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจนต่อเนื่องเป็นระเบียบ จึงทำให้กระบวนการนิเทศการศึกษามีบรรลุผลสำเร็จ มีนักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

เบน เอ็ม ฮาริส (Ben M. Harris อ้างถึงใน ประพันธ์ แสงเพ็ญ 2537:8) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ 5 ประการดังนี้

1. ประเมินสภาพการทำงาน (Assessing)
2. จัดทำลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing)
3. ออกแบบวิธีการทำงาน (Designing)
4. จัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources)
5. ประสานงาน (Coordinating)
6. นำการทำงาน (Directing)

สำหรับรายละเอียดการทำงานแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

การประเมินสภาพการทำงานเป็นกระบวนการศึกษาถึงสภาพการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นเพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

1. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการศึกษาหรือพิจารณาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
2. สังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบและถี่ถ้วน
3. ทบทวนและทดสอบสิ่งต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง
4. วัตถุประสงค์การทำงาน
5. เปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน

การจัดลำดับความสำคัญของงาน เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญ ประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

1. กำหนดเป้าหมาย
2. หาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ

3. เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน
4. จัดระบบการทำงาน
5. กำหนดแผนในการทำงาน

จัดสรรทรัพยากรเป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

1. กำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ตามความต้องการของหน่วยงาน
2. จัดสรรทรัพยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ
3. กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับจุดมุ่งหมายบางประการ
4. มอบหมายบุคลากรให้ทำงานแต่ละช่วง
5. สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น

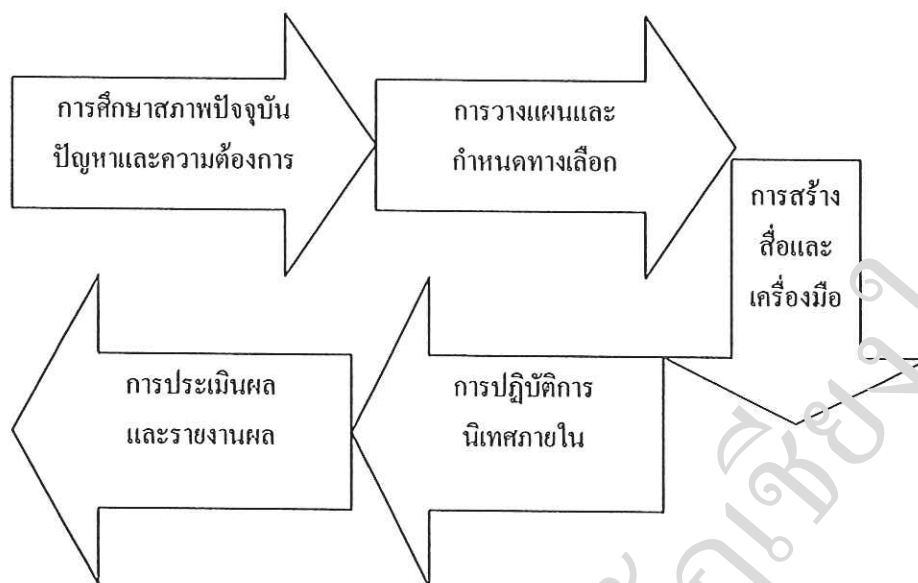
การทำงานที่เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานที่เหมาะสมย่อมสามารถบรรลุถึงความสำเร็จแห่งการเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด ซึ่งได้แก่

1. การแต่งตั้งบุคคล
2. กำหนดแนวหรือเกณฑ์ในการทำงาน
3. กำหนดระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับเวลา ปริมาณ หรืออัตราเร็วในการทำงาน
4. แนะนำการปฏิบัติงาน
5. ชี้แจงกระบวนการทำงาน
6. ตัดสินในเลือกทางในการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529:88) ได้กำหนดรูปแบบของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ
4. การปฏิบัติการนิเทศภายใน
5. การประเมินผลและรายงานผล

ทั้ง 5 ขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในอยู่ในรูปแบบภูมิการดำเนินการดังนี้

โสภณ ชัยเพชร (2534:11) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ กระบวนการนิเทศการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ต้องอาศัยแผนภูมิตามที่แสดงข้างต้นซึ่งใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการนิเทศเพื่อส่งเสริมหรือแก้ปัญหาทางการศึกษาอย่างมีขั้นตอนและเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ฮาร์ริส (Harris อ้างถึงใน กสิญา ปรีดีดิลก 2532:277) ได้สรุปกระบวนการนิเทศการศึกษาของ หลุยส์ เอ เอเลน (Louis A. Allen) ไว้ 5 กระบวนการนิเทศ เรียกว่า "POLCA" ดังนี้คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การติดตั้งวัตถุประสงค์ การคาดการณ์ล่วงหน้า การกำหนดตารางงาน การค้นหาวิธีปฏิบัติงานและการวางแผนงาน
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การตั้งเกณฑ์มาตรฐาน การรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งคนและวัสดุอุปกรณ์ ความสัมพันธ์แต่ละชั้น การมอบหมายงาน การประสานงาน การกระจายอำนาจหน้าที่ โครงสร้างขององค์การและการพัฒนานโยบาย
3. การนำสู่การปฏิบัติ (Leading) หมายถึง การตัดสินใจ การเลือกสรรบุคคล การเร้าใจให้มีกำลังใจคิดริเริ่มอะไรใหม่ๆ การสาธิต การจูงใจ และการให้คำแนะนำ การสื่อสาร การกระตุ้นส่งเสริมกำลังใจ การแนะนำนวัตกรรมใหม่ๆ และให้ความสะดวกในการทำงาน
4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การสั่งการ การให้รางวัล การลงโทษ การให้โอกาสในการทำงานตลอดจนระเบียบกฎเกณฑ์ ต่าง ๆ

5. การประเมินผล (Assessing) หมายถึง การตัดสินการปฏิบัติงาน การวิจัย และการวัดผลการปฏิบัติงาน

ชาติ มณีศรี (2532) ได้สรุปเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา (Processes of Educational Supervision) ไว้ 5 ประการดังนี้

1. กระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน (Planning Processes)
2. การจัดการ (Organizing Processes)
3. การนำ (Leading Processes)
4. การควบคุม (Controlling Processes)
5. กระบวนการประเมินผล (Assessing Processes)

กล่าวโดยสรุป กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ มีขั้นตอน และมีประสิทธิภาพจากสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ จัดลำดับปัญหา ความจำเป็นรีบด่วน ก่อนหลัง จึงดำเนินการแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินการนิเทศโดยยึดหลักการทำงานร่วมกัน และการสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยส่วนรวม

2. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน

2.1 คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน

ไพฑูริย์ ตำราญฤติ (อ้างถึงใน: ฉบับงาน. คณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547:1) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า นักบริหารมืออาชีพ ควรจะมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีพลังล้นเหลือ เป็นคนที่มีไฟแรง แคล่วคล่อง ว่องไว กระตือรือร้น ไม่ยอมอยู่นิ่งเฉย
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมุ่งมั่น ขยันขันแข็ง ไม่เบื่อหน่าย ท้อแท้ ต่อการทำงานหรือปัญหาได้ง่าย ๆ
3. แบ่งงานให้คนอื่นทำ ถือว่าความสำเร็จในการบริหารองค์การ อยู่ที่ความร่วมมือของบุคลากรทุกคนในองค์กร จึงต้องรู้จักเลือกใช้คนให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ และดึงศักยภาพของคนมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด
4. รู้ใจเพื่อนร่วมงาน จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกัน ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน และความรักใคร่กลมเกลียวในหมู่เป็นคณะ
5. ต้องการแข่งขันท้าทาย ทำให้เกิดความอยากทำงานมากขึ้น เป็นคนชอบทำงานแบบหนักเอาเบาสู้ ไม่ท้อถอย โดยไม่เลือกว่าเป็นงานยากหรือง่าย

6. ชอบอิสระเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องให้ใครมาออกคำสั่ง หรือคอยควบคุม เป็นคนที่มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

7. ยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นคนมองโลกในแง่ดี มีเหตุผล มองการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องปกติ ยอมรับแนวความคิดใหม่ ไม่หลงตัวเอง

8. รู้จักสร้างโอกาส ไม่ปล่อยไปตามดวงหรือพรหมลิขิต รู้จักสร้างชื่อเสียง และเครดิตให้เป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ ไม่สร้างความสำเร็จโดยเหยียบบ่าคนอื่น

9. มีแรงจูงใจ มุ่งความสำเร็จของงาน เพื่อความภาคภูมิใจ มากกว่ามุ่งหวังจากยศ ตำแหน่ง เงินทอง

10. รู้อะไรล่วงหน้า มีความสามารถในการคาดการณ์ต่าง ๆ ล่วงหน้าได้แม่นยำ พอสมควร เพราะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของงานเป็นอย่างดี

11. ปราศณอยากทำงาน เป็นคนรักงาน อยากทำงานให้ประสบความสำเร็จ เห็นว่างานคือชีวิต ชีวิตคืองาน บันดาลสุข

ธีระ รุญเจริญ (อ้างถึงใน สำนักงาน คณะกรรมการ รอดมศึกษา. 2547:2) มีความเห็นว่า ลักษณะของนักบริหารการศึกษามืออาชีพมี 6 ประการ ดังนี้ คือ

1. มีพื้นฐานเดิมเป็นทุน นั่นคือ มีความเป็นผู้นำตามธรรมชาติเดิมเป็นทุน เช่น

1.1 ความถนัด (Aptitude) ในการเป็นผู้นำ

1.2 ลักษณะนิสัยในการร่วมงานกับผู้อื่น เช่น เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. มีการศึกษา นักบริหารมืออาชีพ ควรได้ศึกษาระดับปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษาเป็นอย่างดี โดยหลักสูตรจะครอบคลุมเนื้อหาสาระดังนี้

2.1 การบริหารและการจัดการศึกษา

2.2 จิตวิทยาการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.3 พื้นฐานการศึกษาค้นคว้าวิจัย

2.4 วิธีทางการบริหารการศึกษา เช่น ระเบียบกฎหมาย ปรัชญา การปกครอง สังคมวิทยา เศรษฐกิจ

3. มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ นั่นคือ

3.1 มีน้ำเสียงการพูดน่าฟัง เข้าใจง่าย

3.2 มีอารมณ์มั่นคง (EQ – Emotional Quotient)

3.3 มีความเข้มแข็ง แต่อ่อนน้อม

3.4 มีกิริยามารยาทเป็นที่ยอมรับทางสังคม

- 3.5 การแต่งกายสอดคล้องกับกาลเทศะ
4. มีคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องต่อไปนี้
 - 4.1 มีวิสัยทัศน์ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลง
 - 4.2 ยึดระบบคุณธรรมเป็นที่ตั้ง นั่นคือ มีความโปร่งใส มีความยุติธรรม
 - 4.3 ซื่อสัตย์ ไม่คอร์รัปชัน
 - 4.4 อดทน อดกลั้น
 - 4.5 รับทั้งผิดและชอบ
 - 4.6 เสียสละ
 - 4.7 เป็นคนดีของสังคม
5. มีความสามารถ ความชำนาญ ในเรื่องต่อไปนี้
 - 5.1 การบริหารจัดการศึกษาตามหลักวิชา
 - 5.2 การนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย ยึดการบริหารโดยองค์ระบุนุคตล การมี
 - 5.3 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
 - 5.4 ประสานงาน เพื่อผลงานตามหน้าที่แล้ว มรับผิดชอบ
 - 5.5 ปรับเปลี่ยนเทคนิค เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง
6. มีความรู้ลึกและรู้รอบ ในเรื่องต่อไปนี้
 - 6.1 การบริหารจัดการ
 - 6.2 การจัดการศึกษา
 - 6.3 ระเบียบกฎหมาย
 - 6.4 บริบททางสังคม
 - 6.5 การวิจัย

ส่วนร่วม

ถวิล อรัณเวศ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547:4) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า คุณลักษณะของนักบริหารมืออาชีพในยุคเขตพื้นที่การศึกษา ที่สำคัญมี 10 ประการสรุปได้ดังนี้

1. ถ้าตัดสินใจ นักบริหารมืออาชีพต้องมีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจเป็นคุณสมบัติรอบคอบ มีเหตุผล โดยยึดภายิตที่ว่า “ก่อนจะเชื่อสิ่งใดให้พิสูจน์ ก่อนจะพูดให้ยั้งคิดวินิจฉัย ก่อนจะทำกิจการงานใด ๆ จงคิดให้ถ้วนถี่จะดีเคย”
2. ไวต่อข้อมูล นักบริหารมืออาชีพต้องเป็นคนทันสมัย ไวต่อข้อมูล หรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ต้องติดตามข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอ

3. เพิ่มพูนวิสัยทัศน์ นักบริหารมืออาชีพ จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถมองเห็นภาพฝันในอนาคต และแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี

4. ซื่อสัตย์และสร้างสรรค์ผลงาน นักบริหารมืออาชีพ จะต้องเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต และมีการสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่ปรากฏอยู่เสมอ

5. ประสานสิบทิศ นักบริหารมืออาชีพ ต้องเป็นผู้ที่สามารถประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถไกล่เกลี่ยข้อกรณีพิพาท และสามารถจัดปัญหาต่าง ๆ ในหน่วยงานได้

6. คิดสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ ๆ นักบริหารมืออาชีพ ต้องคิดหาวิธีการทำงานแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ เช่น

6.1 ต้องรู้ว่า “จะทำอะไร” และมี “เป้าหมายอย่างไร” ต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน

6.2 ต้องรู้ว่า “จะทำอย่างไร” โดยเลือกวิธีการต่าง ๆ วิธี แล้วตัดสินใจนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

6.3 ต้องตั้งใจ มุ่งมั่น และมีความจริงใจ ในการทำงานนั้น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ผลเป้าหมายที่ตั้งไว้

6.4 เต็มใจทำงาน ทำงานให้สนุก และมีความสุขในงานที่ทำ

6.5 มีความสุขุมรอบคอบในการทำงาน

6.6 มีใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ในการทำงาน ไม่โลเลที่จะดำเนินงานตามที่ได้วางแนวทางไว้

6.7 ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยใจเป็นกลาง ยุติธรรม และเปิดเผย

7. บูรณาการร่วมงาน นักบริหารมืออาชีพต้องมีความสามารถโน้มน้าว หรือจูงใจเพื่อนร่วมงาน ให้เกิดความร่วมมือหรือร่วมใจในการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ เช่น ประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม ให้การยกย่องชมเชย ผู้ที่ปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนดี เป็นต้น

8. ทนทานต่อปัญหาอุปสรรค นักบริหารมืออาชีพจะต้องมีความอดทนต่อผู้กับปัญหาอุปสรรคที่กำลังเผชิญ และพร้อมที่จะหาทางแก้ไขปัญหา ไม่หนีปัญหา

9. รู้จักยืดหยุ่นตามสถานการณ์ นักบริหารมืออาชีพจะต้องรู้จักยืดหยุ่น ไม่ดิ่งเกินไป หรือไม่หย่อนเกินไป บางครั้งก็ต้องดำเนินการในสายกลาง แต่บางครั้งก็ต้องมีความเด็ดขาด เพื่อจะแก้ไขปัญหาให้สงบเรียบร้อย

10. บริหารงานแบบมีส่วนร่วม นักบริหารมืออาชีพ จะต้องบริหารงานเป็นทีม โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมประเมิน

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตร “ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ” โดยกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพไว้ 6 ประการ คือ

1. การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 คุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ
 - 1.2 การบริหารบุคคลตามแนวคิดของศาสนา
 - 1.3 การบริหารจัดการภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
2. การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ ในเรื่องต่อไปนี้
 - 2.1 การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้
 - 2.2 การจัดและใช้ระบบสารสนเทศ และการสื่อสาร
 - 2.3 การจัดระบบเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.4 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ
3. การเป็นผู้นำด้านวิชาการ ในเรื่องต่อไปนี้
 - 3.1 การพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเป็นเลิศ
 - 3.2 การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้
 - 3.3 การพัฒนาครูตามแนวปฏิบัติ การศึกษา
 - 3.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
 - 3.5 การประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
4. การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องต่อไปนี้
 - 4.1 การวางแผนกลยุทธ์
 - 4.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 4.3 ผู้บริหาร : ผู้นำการเปลี่ยนแปลง
 - 4.4 การบริหารความขัดแย้ง
 - 4.5 การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 4.6 เทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่
5. การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ในเรื่องต่อไปนี้
 - 5.1 การบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อชุมชน และสังคม
 - 5.2 การบริหารในบริบทที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

6. การเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ในเรื่องการพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขา การบริหารการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารมืออาชีพเพื่อปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จโดยกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ที่สำคัญไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง
2. มีจิตวิญญาณนักบริหาร
3. เป็นผู้นำทางการศึกษา
4. มีความรู้ความสามารถในการบริหาร
5. มีผลงานที่แสดงถึงความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา
6. นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร

1. เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มี “ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์” เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และเจริญก้าวหน้าไปสู่ความเป็นเลิศได้อย่างรวดเร็ว เพราะวิทยาการต่าง ๆ ในโลกก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารมืออาชีพมี “วิสัยทัศน์” สามารถกำหนดภาพอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และเหมาะสมกับยุคสมัย ตลอดจนกำหนดกลยุทธ์ในการบริหาร เพื่อสถานศึกษาไปสู่จุดหมายนั้น

2. จิตวิญญาณนักบริหาร

บริหารมืออาชีพจะต้องมีจิตวิญญาณนักบริหารอย่างน้อย 3 ประการ คือ

2.1 คุณลักษณะเบื้องต้น

เป็นผู้ที่มีรัก และมีความรับผิดชอบต่อนักเรียน มุ่งมั่น ขยัน อดทน และเสียสละที่จะทำงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างสมบูรณ์ ตามจุดหมายของการปฏิรูปการศึกษา

2.2 ความเป็นปัญญาชน

เป็นผู้ที่ดำเนินชีวิต และทำงานในหน้าที่โดยใช้ “ปัญญา” พิจารณาด้วยเหตุผล ตามหลักการตามสูตร ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ โกรธ หลง และความลำเอียงด้วยอคติต่าง ๆ มีจิตใจที่เข้มแข็งหนักแน่นในเหตุผลแห่งความถูกต้อง ในความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม

2.3 บริหารตนเป็นแบบอย่างที่ดี

เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน ทั้งด้านความเก่ง ความดี และความมีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตในสถานะที่มีหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยยึดหลักว่า “จะพัฒนาใครเขาต้องพัฒนาตัวเราก่อน” นอกจากนี้ การพัฒนาตนให้มี “ภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน” ยังช่วยให้ผู้บริหาร ได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้การบริหารได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย และประสบความสำเร็จสูงขึ้น

3. เป็นผู้นำทางการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จะต้องเป็นผู้มี “ภูมิรู้” ทางด้านการศึกษา เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการศึกษา กับสถานะแวดล้อมในสังคม การวิเคราะห์ ปัญหา และแนวโน้มทางการศึกษาของไทยได้อย่างชัดเจน มีความเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพการศึกษา

4. มีความรู้ความสามารถในการบริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ นอกจากจะต้องมี “ภูมิรู้” ทางด้านการศึกษา แล้ว ยังต้องมี “ภูมิรู้” ทางด้านการบริหารอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ในหลักการบริหาร เทคนิคการบริหาร และการวางแผนกลยุทธ์ ตลอดจนสามารถนำ “หลักวิชา” ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูง

5. มีผลงานที่แสดงถึงความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จะต้องมีความสามารถในการใช้ศาสตร์ และศิลป์ในการบริหาร มาพัฒนาการบริหาร งานด้านต่าง ๆ ภายในสถาบันการศึกษาให้ประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัด ตลอดจนมีความสามารถในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาทั้งในสถานศึกษา และในชุมชน มาช่วยจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้สูงสุด

6. นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคปัจจุบัน จะต้องรู้จักนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีคุณภาพสมบูรณ์ ทั้งเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุขในชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การนิเทศภายใน โรงเรียนนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528:89) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศภายในจะช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ ครูมีขวัญกำลังใจในการทำงานและร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ จึงเห็นได้ว่าการนิเทศภายใน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นการนิเทศภายในจะประสบผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ก็ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะปัจจัยด้านบุคลากรคือผู้นิเทศซึ่งผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการนิเทศและได้รับการนิเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายใน โรงเรียนมากที่สุดแต่การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้นิเทศที่ประสบผลสำเร็จดังกล่าวดังกล่าวจะต้องอาศัยคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่เหมาะสมกับภารกิจซึ่งคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่เหมาะสมกับผู้นิเทศนั้น

สุภรณ์ ประดับแก้ว (2534:3) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่าผู้บริหาร ควรมีลักษณะดังนี้

1. ต้องมีมนุษยสัมพันธ์อันดีและขอบริการช่วยเหลือผู้ใต้
2. ต้องถือว่าผู้ร่วมงานมีความสำคัญต่องาน
3. หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอทั้งในวิชา การ ปฏิบัติการและความ

ทั่วไป

4. ต้องรอบรู้ในหน้าที่เป็นอย่างดี
5. ต้องพยายามปรับปรุงส่งเสริมผู้ร่วมงานให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานและเห็นความสำคัญของงาน
6. รู้จักป้องกันงานให้เหมาะสมกับความสามารถ กาลเทศะ
7. มีความสนใจงานที่ทำ ซื่อสัตย์ สะอาด รอบคอบและตรงต่อเวลา
8. มีความอดทน อดสาหัสและสู้งาน
9. มีวิธีการปฏิบัติงานที่ดี เช่น มีการเตรียมงาน ปรีกษาหารือร่วมกัน วางแผน

และโครงการร่วมกัน รู้จักแบ่งงานกันทำ ติดตามผลงาน ประเมินผลงาน

10. มีหลักปกครองที่ดี

ในด้านทักษะของผู้นิเทศนั้น คิมบอลด์ ไวส์ (Kimball Wiles อ้างถึงใน ประทีป วุฒิรัตน์ โกวิทย์ 2555:17) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีทักษะ 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านกระบวนการหมู่ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการประเมินถึงแม้ว่าเรื่องคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเป็นเรื่องสำคัญ แต่ยังไม่มียกเอกสารหรืองานวิจัยที่จะกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียนตามที่

สังค อุทรานันท์ (2531:63) ได้สังเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศภายในโรงเรียนนั้น ได้มีผลการวิจัยเฉพาะคุณลักษณะของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ส่วนผลการวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียนโดยตรงนั้นไม่มี และได้เสนอคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความเข้าใจว่า การนิเทศการศึกษา เป็นงานของผู้บริหาร ส่วนผู้ทำหน้าที่นิเทศนั้นจะถือว่าเป็นคณะทำงานของผู้บริหารซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร ให้ลงมือทำงานร่วมกับครู
2. เป็นผู้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ โดยถือว่างานวิชาการ เป็นงานหลักของการจัดการศึกษา ส่วนงานอื่นๆ นั้นถือว่าเป็นงานที่สนับสนุน และส่งเสริมงานวิชาการ
3. ให้ความสำคัญแก่งานบริหารบุคคล โดยถือว่างานที่มีคุณภาพนั้น จะมาจากปฏิบัติที่มีคุณภาพโดยตรง
4. ยอมรับการทำงานเป็นคณะ ให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงานทุกคน โดยถือว่าทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

ดังนั้นการที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะเป็นผู้นิเทศที่ ประสบผลสำเร็จ ได้ต้องมีคุณลักษณะ หรือคุณสมบัติที่เอื้อต่อการนิเทศภายใน 5 ด้าน

1. ด้านความรู้ความสามารถ
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านบุคลิกภาพ
5. ด้านการวางแผนและประเมินผล

ทั้งนี้เพื่อให้คณะครูผู้รับการนิเทศเกิดการยอมรับ มีความศรัทธาและมีความเชื่อถือ พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ แต่ละด้าน มีดังนี้คือ

2.1.1 คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคลากรภายในโรงเรียนได้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนา ปรับปรุง การทำงานของแต่ละคนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่หวังไว้ ดังนั้น การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะประสบ

ผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่นั้น ย่อมต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะผู้นำนิเทศการศึกษา

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2524 (อ้างถึงใน วีระ ดันตระกูล และคนอื่นๆ:3) ได้กำหนดคุณสมบัติ ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไว้ว่าศึกษานิเทศก์ต้องมี คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามที่ ก.ค. กำหนดและคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ควรมีสรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องและ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
2. มีความรู้และทักษะ ในกลุ่มประสบการณ์ตามหลักสูตรประถมศึกษา
3. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม
4. มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการนิเทศการศึกษา และเจตคติที่ดีต่องาน นิเทศการศึกษา
5. มีความสามารถในการประสานงานและทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. มีความสามารถในการทำแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำปรึกษาแนะนำ และเสนอแนะ วิธีการแก้ไข ปรับปรุง การปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ

วีระ ดันตระกูล และคนอื่นๆ (2525:123) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความรู้อันเป็น หลักใหญ่ ๆ สำหรับศึกษานิเทศก์ คือ

1. ความรู้ในเรื่องปรัชญาของการศึกษา
2. ความรู้ในด้านหลักสูตรและประมวลการสอน
3. ความรู้ในด้านพัฒนาการเด็กและจิตวิทยาผู้ใหญ่
4. ความรู้ในระเบียบวิธีการสอน
5. ความรู้ในด้านการนิเทศและบริการการศึกษา
6. ความรู้ในด้านการประเมินผล

ในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับผู้นำนิเทศ นั้นควรมีความรู้ ความสามารถ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถในการวิจัย
2. มีความรู้ความสามารถในหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
3. มีความรู้ความสามารถในการศึกษาสมัยใหม่และทันต่อเหตุการณ์อยู่

เสมอ

4. มีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันของประเทศและของโลก สามารถจะ
ให้คำตอบแก่ครูที่ซักถามได้มากที่สุด

5. มีความรู้ทั่วไป มีนิสัยรักการอ่าน

2.1.2 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนได้ต้องอาศัยความร่วมมือ
ความศรัทธา ความนิยม และการยอมรับนับถือจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
ดังนั้นความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการนิเทศภายใน ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร
โรงเรียน ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการนิเทศภายในโรงเรียนร่วมกับผู้อื่นนั่นเอง มนุษยสัมพันธ์
นั้นมีผู้ให้ความหมายไว้สอดคล้องกัน เช่น

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2535:169) ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์
ไว้ว่า เป็นวิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลป์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี เคารพ และเป็นการ
ครองใจคนเพื่อทำให้เกิด ความพอใจ รักใคร่ ทำงานด้วยความเต็มใจ พอใจและมีความสุข
ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528:101) ได้ให้ความหมายไว้ว่า
มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี อันหมายถึง การเสริมสร้างความรัก
ความศรัทธา ความนิยม ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือระหว่าง
บุคคลต่อกลุ่มบุคคล เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานบรรลุวัตถุประสงค์

สงวน สิทธิเลิศอรุณ (2536:109) ได้ให้ความหมายไว้ว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง
ความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เอ็ดวิน บี ฟลิปโป (Edwin B. Flippo อ้างถึงในจรูญ ทองถาวร, ม.ป.ป.:2)
กล่าวว่ามนุษยสัมพันธ์ คือ การรวมคนให้ทำงานร่วมกันในลักษณะมุ่งให้เกิดความร่วมมือ
ความประสานงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อบังเกิดผลให้บรรลุตามเป้าหมาย

ยง วัชชวัตกุล (2524:59) ได้ให้ทัศนะไว้ว่ามนุษยสัมพันธ์ คือ ความสามารถที่
จะแสวงหาความร่วมมือจากผู้อื่น เป็นการร่วมมือที่เกิดจากความสมัครใจและด้วยความจริงใจ

วิเชียร เมนะเสวต (ม.ป.ป.:68) ได้ให้ความหมายไว้ว่ามนุษยสัมพันธ์ หมายถึง
การฝึกปฏิบัติตนให้สัมพันธ์กับสังคมที่ตนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น
และประสบผลสำเร็จ

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศที่จะต้องทำงานร่วมกับคณะครูใน
โรงเรียนได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างดี จึงจะทำให้ประสบ
ผลสำเร็จ

ยง วัชวัลคุ (2524:60-62) ได้เสนอคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ในการนิเทศ
ไว้ดังนี้

1. เห็นอกเห็นใจครู
2. ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างจริงจัง
3. มีกิริยามารยาทดี น่ายกย่อง น่านับถือ
4. นิเทศโดยวิธีการประชาธิปไตย
5. ให้เกียรติแก่ครูทุกคน
6. สนองความต้องการของครู
7. มีใจกว้าง และตระหนักในเหตุผล
8. มีความจริงใจในการปฏิบัติงาน
9. คำนึงถึงความเป็นอิสระของครู
10. ทำตนให้เป็นที่เชื่อถือของครู

2.1.3 คุณลักษณะด้านการบริหารงานบุคคล

โรงเรียน มีภารกิจหลักในการให้การศึกษาแก่เยาวชน การที่โรงเรียนจะกระทำการ
ภารกิจหลักได้ดีมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจำเป็นต้องมีบุคคลกระทำการการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครู อาจารย์
และเจ้าหน้าที่ ที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับภาระของงาน บุคลากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่าง
ยิ่งในการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527:9) ได้สรุปความหมายของการบริหารงาน
บุคคลไว้ว่า เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ตามวัตถุประสงค์
และความต้องการของหน่วยงานนับตั้งแต่ การวางแผนนโยบาย การกำหนดแผน และความต้องการ
ค้ำยบุคคล การสรรหา การเลือกสรร การพัฒนา การกำหนดสวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูล
การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง การโอนย้าย และการพ้นหน้าที่ของบุคคล

การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนนั้น มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ให้การเรียนการสอน
ของโรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ส่วนการบริหารจะประสบผลสำเร็จมาก
น้อยเพียงใดนั้น ยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังนั้นการที่
ผู้บริหารจะบริหารงานบุคคลให้ประสบผลสำเร็จได้ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบุคคล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527:18-19) ได้สรุปหลักการบริหารงานบุคคล
ไว้ดังนี้

1. หลักความเสมอภาค คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีคุณสมบัติที่ต้องการได้
มีโอกาสนในการเลือกเข้าร่วมทำงานได้เท่าเทียมกัน

2. หลักความรู้ความสามารถ คือ การเลือกสรรบุคคลเข้าทำงานโดยถือความรู้ความสามารถเป็นเกณฑ์

3. หลักความมั่นคง คือ การให้ความมั่นใจแก่บุคคลว่างานนั้น ๆ มีความมั่นคงถาวร ถ้าไม่กระทำคามผิด

4. หลักความเป็นกลางทางการเมือง คือ การไม่ฝักใฝ่ในการเมือง หรืออยู่ใต้อิทธิพลของนักการเมือง

5. หลักการพัฒนา คือ การให้การศึกษา การฝึกอบรม ส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติงานของแต่ละคน ตรวจตรา แนะนำ การปลุกความเห็นความชอบ และการเลื่อนตำแหน่งอย่างเป็นธรรม

6. หลักความเหมาะสม หมายถึง การใช้คนให้เหมาะกับงาน ให้ตรงกับความรู้ความสามารถ

7. หลักความยุติธรรม คือ การไม่เลือกที่รักมักที่ชัง งามเท่ากัน เงินเท่ากัน

8. หลักสวัสดิการ คือ การจัดบริการ และสวัสดิการต่าง ๆ แก่บุคคลผู้ปฏิบัติงาน

9. หลักเสริมสร้าง คือ การเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ คุณธรรม จริยธรรม ทั้งการป้องกันการกระทำผิดและประพฤติดีผิดชอบ และการกวดขันการลงโทษผู้กระทำผิด

10. หลักมนุษยสัมพันธ์ คือ การยอมรับนับถือในศักดิ์ศรีของบุคคลแต่ละคน โดยยึดหลักประชาธิปไตยและความสัมพันธ์อันดีของบุคคลในหน่วยงาน

11. หลักประสิทธิภาพ คือ ถือว่าการทำงานใด ๆ จะต้องพยายามทำให้เกิดผลดีที่สุด โดยใช้คน เวลา และค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

12. หลักการศึกษาวิจัย คือ ต้องมีการศึกษาค้นคว้า หรือทำการวิจัย เพื่อทราบสาเหตุของปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงการบริการบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

๑๖. วัชรวัลทุ (2524:74-75) ได้ให้ทัศนะไว้ว่าการบริหารงานบุคคลในการนิเทศ คือ การบริการและพัฒนาครู ให้มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานให้เกิดผลดีที่สุด และมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งคุณสมบัติในการบริหารงานบุคคล คือ

1. คอยส่งเสริมให้ครูได้มีความคิดริเริ่มในการสอน เช่น หาวิธีการสอนใหม่ ๆ แทนวิธีการเดิม

2. คอยให้บริการความรู้ใหม่ๆ แก่ครู เช่น การประชุมชี้แจง หรือการบริการเผยแพร่ทางเอกสาร

3. คอยประสานงาน เพื่อช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่างๆ ของครู

4. จัดสัมมนาทางวิชาการ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นและความสามารถ แลกเปลี่ยนกัน ก่อให้เกิดการพัฒนาทางวิชาการ

5. คอยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้โดยสะดวกเรียบร้อย

6. คอยให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือครูที่มีปัญหาเป็นพิเศษ เช่น ครูที่มีอายุสูงๆ ครูที่มีวุฒิต่ำ ครูเผด็จการ ครูเกียจคร้าน ครูที่ผิดหวัง

ถวิล วรรณปะเก (2524:132) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศด้านการบริหารงานบุคคลว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. สามารถใช้วิธีการที่ถูกต้องในการให้ครูได้รับตำแหน่งตามความรู้ความสามารถ

2. ใช้วิธีการให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน

ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริการด้านบริหารงานบุคคลนั้นควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความเสมอภาค เปิดโอกาสให้คณะครูได้แสดงความรู้ความสามารถ และมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน

2. มีความยุติธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

3. มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารและการดำรงชีวิต

4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้ากับทุกคนได้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

5. มีความเป็นประชาธิปไตยยอมรับในศักดิ์ศรีของความเป็นคน

6. มีความเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือในการบริหาร การเรียนการสอน และทางวิชาการ

7. มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารและความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์

2.1.4 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานหรือพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน ถ้ามีบุคลิกภาพดีแล้วย่อมสร้างศรัทธา ความน่าเชื่อถือต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ นับว่าบุคลิกภาพที่ดีจะมีประโยชน์ต่อการนิเทศเป็นอย่างมาก

คิงเมเยอร์ (Kink Meyer อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2527:1118) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า บุคลิกภาพ คือ ภาวะการณ์ทั้งหมดของบุคคลนั้น ตั้งแต่รูปร่าง อารมณ์ ทักษะ ความสนใจ ความหวัง ความรู้สึก นิสัย สถิติปัญญา และความสำเร็จ ทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและที่หวังจะเป็นในอนาคต โดยเฉพาะที่เขาติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และปฏิกิริยาที่เขาสนองตอบผู้อื่น

บอธชาร์ด Brossard อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2527:1118) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า บุคลิกภาพมิใช่สิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่เป็นผลทางสภาพสังคม การพัฒนา บุคลิกภาพอาศัยองค์ประกอบ 2 อย่างได้แก่การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) คือ การที่บุคคลได้ติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ประการหนึ่ง และวัฒนธรรมของกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ จากการติดต่อกับบุคคลอื่นและเก็บไว้เป็นประสบการณ์อีกประการหนึ่ง

ดังนั้น ไม่ว่าจะอธิบายถึงเหตุที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพเช่นใดก็ตาม บุคลิกภาพเกือบทั้งหมดจะเกิดขึ้นภายหลัง เพราะเหตุต่าง ๆ กันไป เมื่อเกิดขึ้นได้ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ารู้จักสาเหตุที่เกิดขึ้น เพราะนิสัยเป็นความเคยชิน เมื่อเราเปลี่ยนความเคยชินที่ไม่ดีบางประการ ได้ก็สามารถเปลี่ยนเป็นความเคยชินอย่างใหม่หรือเกิดเป็นนิสัยใหม่ได้ นั่นแหละคือการพัฒนาบุคลิกภาพ

ลักษณะของบุคลิกภาพของคนนั้น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะบุคลิกภาพภายนอก ได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง น้ำเสียง

ลักษณะบุคลิกภาพภายใน ได้แก่ อารมณ์ ความอดทน ความรับผิดชอบ

ในการแสดงออกถึงคุณลักษณะคน บุคลิกภาพแต่ละอย่างนั้น มีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับบุคคล โดยเฉพาะผู้บริ การ ingsเรียน

สง่า โพธิ์วัง และ ระวีวรรณ เสวตามร (อ้างถึงใน สุมาลี จุลโพธิ์ 2533:32) ได้สรุปถึงบุคลิกภาพที่จำเป็นเฉพาะคนไว้ดังนี้

1. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย
2. ยิ้มแย้มแจ่มใส
3. มีความอดทน อดกลั้น
4. มีสุขภาพดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
5. มีความคล่องแคล่วว่องไว
6. มีความรู้รอบตัวดี
7. มีความเป็นสุภาพชน วางตัวดี เสียสละ ประพฤติดี
8. รู้จักประนีประนอม
9. มีไหวพริบ ปฏิภาณดี

10. เป็นนักประชาสัมพันธ์ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
11. เป็นนักประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
12. เป็นที่น่าเชื่อถือ ศรัทธา
13. เป็นนักพูดและนักฟังที่ดี
14. เป็นนักจิตวิทยา เข้าใจความต้องการของมนุษย์
15. มีพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

สุมาลี จุลโพธิ์ (2533:33) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เหมาะสมของผู้นิเทศไว้ว่า ต้องมีความเสียสละ มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีใจกว้าง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความอดทน มีความรักความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความซื่อสัตย์ และมีความเป็นผู้นำ

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2535:140-142) ได้ให้แนวคิดว่าเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับผู้นิเทศไว้ดังนี้ คือ เป็นคนตรงต่อเวลา มีความขยันขันแข็งและรู้จักกาลเทศะ

2.1.5 คุณลักษณะด้านการวัดและการประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการศึกษาเป็นเครื่องมือซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาที่ดำเนินอยู่นั้นได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคใดหรือไม่ อย่างไร การวัดและประเมินผลการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

วีระ ดันตระกูล และคนอื่น ๆ (2525:149) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลไว้ ดังนี้

การวัดผล (Measurement) เป็นกระบวนการกำหนดหรือหาจำนวน หรือปริมาณ หรือคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคล โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด เมื่อหาแล้วจะได้ข้อมูล ดังนั้นการวัดผลการศึกษาจึงเป็นการหาข้อมูลความจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการของการเรียนการสอน

การประเมินผล (Evaluation) เป็นการตัดสินตีราคา สรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่ง การวัดผลจะเน้นคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่งเพียงด้านเดียว ส่วนการประเมินจะเน้นลักษณะโดยรวมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ดังนั้นการวัดและการประเมินผลจึง เป็นกระบวนการสำคัญส่วนหนึ่งของการนิเทศภายในที่จะทำให้ทราบถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนิเทศภายในโรงเรียน

บันลือ พุกกะวัน (2535:86) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการประเมินผลทางการนิเทศไว้ 4 ข้อ คือ

1. ประเมินผลการเรียนการสอน
2. ประเมินผลครูผู้ร่วมทำงานหรือผู้รับการนิเทศ
3. ประเมินผลงานทางการนิเทศเป็นรายบุคคล
4. ประเมินผลของการปฏิบัติตามแผนงานหรือโครงการ

จากการประเมินผลดังกล่าวสามารถประมวลได้เป็น 3 ด้าน คือ การประเมินผล การสอน การประเมินผลการเรียน และการประเมินผลโครงการนิเทศ

สำหรับการประเมินผลการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534:126-127) ได้สรุปเกี่ยวกับถึงความมุ่งหมายของการประเมินผลการสอนไว้ 2 ด้าน สำหรับผู้นิเทศ คือ

1. ความมุ่งหมายด้านวิชาการ คือ
 - 1.1 เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงในชั้นเรียน
 - 1.2 เพื่อนำมาปรับปรุงในด้านการเรียน
 - 1.3 เพื่อการคำคว่ำวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอน
2. ความมุ่งหมายด้านการบริหาร ได้แก่
 - 2.1 เพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบ
 - 2.2 เพื่อนำผลไปบริหารงานในการจัดการบริหารงานและพัฒนาบุคลากร

ส่วนการประเมินผลการเรียนนั้น ได้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พ.ศ.2533 (กรมวิชาการ 2534:4-7) ที่กำหนดไว้ว่าโรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียนทุกชั้นและให้มีการประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งตามระเบียบดังกล่าวได้กำหนดวิธีประเมินผลการเรียน การตัดสินผล การเรียน การย้ายที่เรียน และหน้าที่ของนักเรียนไว้ด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (ม.ป.ป.:137) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดทำโครงการนิเทศการสอนเพื่อให้การดำเนินงานปฏิบัติการติดตามผลความก้าวหน้า การประสานงาน และการประเมินผลงาน เพื่อให้การนิเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพื่อการตรวจสอบโครงการ แต่เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาโครงการ

โครงการนิเทศการศึกษาหรือโครงการวิชาการของโรงเรียนซึ่ง มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช (2527:103) ได้แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. โครงการวิจัยและทดลอง เช่น โครงการทดลองใช้กระบวนการกลุ่ม
ในการสอน
2. โครงการด้านเอกสารและสื่อการสอน เช่น โครงการห้องสมุดโรงเรียน
3. โครงการประชุม เช่น โครงการอบรมครูผู้สอนกลุ่มทักษะ
4. โครงการส่งเสริมและเพิ่มผลผลิต เช่น โครงการส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียน

ถวิล วรรณปะเก (อ้างถึงในสังค อุทรานันท์ 2524:20) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับ
คุณลักษณะของผู้นิเทศด้านการประเมินผลไว้ว่า ควรมีลักษณะที่สามารถชี้ทางให้ผู้อื่นเข้าใจเกี่ยวกับการ
วัดผลได้ ใช้วิธีการวัดผลได้อย่างถูกต้อง ขอมให้ผู้อื่นประเมินตนเอง สามารถสร้างเครื่องมือ
วัดผลได้ และสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงงานได้

โดยสรุป การวัดและการประเมินผล มีความสำคัญต่อนิเทศภายในมาก
และคุณลักษณะของผู้นิเทศด้านการวัดและประเมินผลมี ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถในระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียน
2. มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ หลักของการวัดและการประเมินผล
3. มีความเชื่อ ความศรัทธาต่อการวางแผนและการวิจัยการศึกษา
4. มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล
5. มีความขยันหมั่นเพียร รวบรวมแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
6. มีความซื่อสัตย์ เจริญ ต่ออาชีพและการนำเสนอข้อมูล
7. มีความรู้ความสามารถในการประเมินโครงการ
8. มีความรู้ความสามารถชี้ทางให้ผู้อื่นเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บดินทร์ วัฒนอม (2541) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน
ปัญหา และความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือ การปฏิบัติการ
นิเทศภายใน การประเมินผลและรายงานผล ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้อง
เป็นแนวเดียวกัน ว่ามีการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ปฏิบัติมาก ได้แก่

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก และการปฏิบัติการนิเทศภายใน ส่วนขั้นตอนที่ปฏิบัติน้อย ได้แก่ การสร้างสื่อและเครื่องมือ และการประเมินผลและรายงานผล ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนยังไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารนิเทศภายใน เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการนิเทศ ระบบการจัดเก็บข้อมูลยังไม่ดีพอ รวมทั้งผู้นิเทศมีงานด้านอื่น ๆ มากเกินไป ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ ขาดวิทยากรให้ความรู้จากระดับเหนืออย่างต่อเนื่อง เห็นควรมีการพัฒนา โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และให้การสนับสนุนการดำเนินการด้านงบประมาณ สื่อ เครื่องมือในการนิเทศภายในแก่โรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

พิทยา วุฒิสรรพ์ (2539) ได้ศึกษาเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับการนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนมากมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ระดับปฏิบัติตามขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 4 ขั้นตอนนั้น ปฏิบัติได้ในระดับปานกลางในทุกขั้นตอน นี้เพียงได้ชี้แจงสถานการณ์การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ คือการศึกษาวิเคราะห์ระบบข้อมูลพื้นฐานนักเรียน และการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรม การปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามกระบวนการนิเทศนั้น แม้จะมีระดับปานกลางแต่ก็อ่อนมาในระดับน้อย โดยเฉพาะในด้านการประเมินความแตกต่างก่อนและหลังการนิเทศภายใน และการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้นิเทศไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน การขาดแคลนบุคลากร ผู้นิเทศมีภารกิจมากเกินไป ขาดการให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการนิเทศ ขาดระบบการจัดทำข้อมูล และข้อมูลไม่เป็นระบบระเบียบเรียบร้อย และเห็นว่าควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน การเพิ่มปริมาณบุคลากรในการนิเทศให้เพียงพอ และมีการจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการนิเทศภายในโรงเรียนด้วย

นิกร เพ็ญเวียง (2537) ศึกษาการนำกระบวนการนิเทศภายในไปใช้ และผลการใช้กระบวนการนิเทศภายใน กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษา บุคลากรในโรงเรียน ตำบลริมปิง จังหวัดลำพูน พบว่า กระบวนการนิเทศภายใน เป็นการดำเนินการในลักษณะการทำงานแบบวิทยาศาสตร์ ที่อาศัยเหตุผลและสติปัญญา ในการทำงานร่วมกัน ของคณะครูในโรงเรียน เพื่อที่จะปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ถ้านำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นระบบ ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนแล้ว จะทำให้คณะครูเกิดความเข้าใจตรงกัน ร่วมมือร่วมใจกันทำงานมากขึ้น อันจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษายิ่งขึ้น ส่วนปัญหาและ

อุปสรรคของการดำเนินงาน ตามกระบวนการนิเทศภายใน พบว่าผู้นิเทศบางคนยังขาดความรู้ ทักษะในการนิเทศภายใน คณะครูมีภาระหน้าที่มากมาย ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสม่ำเสมอในทุกชั้นตอน เวลาในการพบปะเพื่อชี้แจงต่างๆมีน้อย รวมถึงขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน

ประพันธ์ แสงเพ็ญ (2537) ได้ศึกษาลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อเปรียบเทียบผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่าเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นด้วยมาก โดยมีคะแนนในแต่ละคุณลักษณะต่างๆ ของแต่ละด้านดังนี้ ด้านคุณธรรมในเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ด้านบุคลิกภาพ ในเรื่องการแต่งกายเหมาะสม สะอาด สุภาพเรียบร้อย ความเป็นผู้นำในเรื่องความรับผิดชอบด้านมนุษยสัมพันธ์ในเรื่อง มีธรรมาจริย มีน้ำใจต่อทุกคน ด้านการบริหารงานบุคคลในเรื่องเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านกระบวนการกลุ่มในเรื่องมีความเสียสละทำงานร่วมกับครูด้วยความเต็มใจ ด้านความรู้ความสามารถในเรื่องมีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ ด้านการวัดและประเมินผลในเรื่องมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล พบว่ามีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก พบว่า มีความเห็นแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนและขนาดโรงเรียน พบว่า ความคิดเห็นสอดคล้องกัน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างตำแหน่งและขนาดโรงเรียน พบว่า สอดคล้องกัน

ฝัน หอมเกตุ (2534) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งหกด้านได้แก่ ลักษณะทางกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และลักษณะทางสังคมอยู่ในระดับมาก
2. อันดับความสำคัญผลการ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญา ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านลักษณะทางสังคม ด้านลักษณะทางกาย และด้านภูมิหลังทางสังคมตามลำดับ

สัญญา แก้วพิทักษ์ (2531) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า

1. บทบาทผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู ทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการประเมินผล

2. ผลเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนระหว่างทัศนะผู้บริหารโรงเรียนและครูแตกต่างกัน

นราวิชญ์ บวรบุญฤทธิ์ (2540) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอน โดยคณะกรรมการของกลุ่มโรงเรียน และเพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนโดยคณะกรรมการของกลุ่มโรงเรียนแม่ฮ่องสอน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า มีปัญหาอยู่ 4 ด้าน คือ การนำหลักสูตรไปใช้ การผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางเกี่ยวกับ ปัญหาและความต้องการของครู ได้แก่ ปัญหาการแจ้งวัตถุประสงค์ ช่วงเวลา ผลการนิเทศ และการติดตามอย่างต่อเนื่องไม่สม่ำเสมอ ขาดการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือมาทบทวนตรวจสอบ รวมทั้งให้ครูได้นิเทศซึ่งกันและกัน

เจริญ ตาอ้าย (2538) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายใน โรงเรียน ประถมศึกษา กลุ่มอุดรศึกษา อำเภอเดลิน จังหวัดลำปาง พบว่าขั้นเตรียมการก่อนการนิเทศในโรงเรียน มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยในเรื่องของการสร้างเครื่องมือ เข้าใจร่วมกัน ในการดำเนินการผู้บริหารจะดำเนินการเอง คณะกรรมการมีส่วนร่วมน้อย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลมีการปฏิบัติน้อยมาก แต่ส่วนใหญ่ได้มาจากการทำแผน การประเมินการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่ามีการปฏิบัติน้อย ส่วนใหญ่ผู้บริหารจะประเมินเองเพื่อรายงานต้นสังกัด

รุ่งศิริ นไตรโกษี (2539) ได้ศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าการเตรียมการนิเทศภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบ สำหรับกระบวนการในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับ มาก โดยมีการเรียงลำดับดังนี้ การวางแผน การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ และการวัดผลประเมินผลปัญหาและข้อเสนอแนะของการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ผู้นิเทศมีงานมากไม่มีเวลาในการนิเทศ นิเทศไม่ต่อเนื่อง ขาดการประเมินผล ผู้รับการนิเทศไม่มีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการนิเทศ ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดอบรมสัมมนาในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนให้กับ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ให้เข้าใจ มีการระดมความคิด และวางแผนร่วมกัน

อุทิศ ชัดวิงษ์ (2531) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรคในการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพการปฏิบัติงานจริง ของการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 9 ด้าน โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและนำไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อ ด้านงานห้องสมุด ด้านงานนิเทศการศึกษา และการประชุมอบรมทางวิชาการ

สุมาลี จุลโพธิ์ (2533) ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาตามทัศนะครูผู้สอน ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. ด้านความรู้ ผู้นิเทศควรมีความรู้ ความเข้าใจหลักการของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร หลักวิธีการสอนและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ด้านทักษะความสามารถ ผู้นิเทศควรมีทักษะความสามารถในการใช้ภาษาไทย ได้เป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำ ปรีกษาหารือ และสามารถจัดการสอนได้
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้นิเทศควรมีกริยาวาจา น่าเชื่อถือ แสดงอหิยาศัยไมตรีที่ดีต่อผู้อื่นและใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
4. ด้านการเป็นผู้นำ ผู้นิเทศควรมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูง
5. ด้านบุคลิกภาพ ผู้นิเทศควรมีความขยันขันแข็งและกระตือรือร้นในการทำงาน
6. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผู้นิเทศควรรักษาความลับของทางราชการและของผู้อื่น

โสภณ ชัยเพ็ชร (2534) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา รวมทั้งอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา มีกลุ่มประชากรโดยใช้กระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน พบว่า ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้ง 5 ขั้นตอน โดยส่วนรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของผู้นิเทศ ดังนี้ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การประเมินผลและการรายงานผล การสร้างเครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ส่วนผู้รับการนิเทศ จากมากไปหาน้อยดังนี้ การวางแผน การศึกษาสภาพปัจจุบัน การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและรายงานผล การสร้างสื่อ ปัญหาและความต้องการ อุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ ของการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ พบอุปสรรคและข้อจำกัดในเรื่อง จำนวนผู้นิเทศมีน้อยงานที่รับผิดชอบมีมาก ทำให้การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการนิเทศ

ขาดการสนับสนุนการสร้างสื่อ เครื่องมือ ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มจำนวนผู้นิเทศให้เพียงพอ พัฒนาผู้นิเทศให้มีความรู้ สนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆ งบประมาณ และให้ผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศมา มีส่วนร่วมให้มากขึ้น

บุญ คำใจหนัก (2545) ได้ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการนิเทศภายในและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า กิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน การวางแผนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินผล การรายงานของผู้บริหารจากมากไปหาน้อย ส่วนครูจากมากไปหาน้อย คือ การประเมินผลและรายงานผล การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการนิเทศภายในสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้น จาก การดำเนินการกิจกรรมนิเทศภายใน พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอ งบประมาณไม่เพียงพอ ผู้บริหารมีภารกิจมาก มีการวางแผนแต่ไม่ปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล แนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ควรจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ การอบรมให้ความรู้ในเรื่องการสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ และในด้านการประเมินผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Frame work)

